

ЗАХТЕВ
ЗА ДАВАЊЕ САГЛАСНОСТИ НА ИЗВЕШТАЈ О ПРЕДЛОГУ ТЕМЕ
ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Шифра за идентификацију

дисертације _____

Шифра УДК¹ (бројчано) _____

СТРУЧНОМ ВЕЋУ ЗАУНИВЕРЗИТЕТА У
КРАГУЈЕВЦУ

Молим да у складу са чл. _____ Закона о високом образовању и чл. _____ Статута Универзитета дате сагласност на извештај комисије о оцени теме докторске дисертације:

Назив дисертације: *Представљање Балкана у књижевности модернизма и родни помадски дискурс: Јелена Димитријевић, Јулка Хлапец Ђорђевић, Ребека Вест, Мери Едит Дарам*

Научна област УДК (текст): Тема докторске дисертације припада научној области *компаратистике (србистика-англистика)*, с једне стране, која подразумева *интердисциплинарни истраживачки приступ тексту у контексту студија културе и рода*, с друге.

Ментор (име и презиме, звање): **Татјана Росић Илић**, доцент на Факултету за медије и комуникације Универзитета Сингидунум у Београду

Референце (Навести пет потпуних референци за радове ментора из уже научне или уметничке области из које је тема дисертације)

1. Tatjana Rosić, „Kanon i (trans)rodnost“, *ProFemina*, Beograd, br. 53, 2010, стр. 223-331. (UDK 82+396 / ISSN 0354-5954) **M53**

2. Татјана Росић, „Постмодернизам, српска књижевна критика и распад Југославије“, *Књижевна историја*, Београд, 2009, год. XLІ, бр.137-138, стр. 203-213. (ISSN 0350-6428 / УДК 821.163.41.09(091) Палавестра П. / COBISS.SR-ID 168513804) **M24**

3. Татјана Росић, „Једва за данас, а никада за сутра“, *Градина*, Ниш, 2009, год. XLV, бр. 29-30, стр. 32-39. (ISSN 0436-2616. / УДК 82 / COBISS.SR-ID 169108492) **M53**

4. Татјана Росић, „Какво нам је писање потребно?“, *Књижевност*, Београд, 2008, год. 63, књ. 123, бр. 3, стр. 231-235. (ISSN 0023-2408. / УДК 808.1 / COBISS.SR-ID 153493260) **M53**

5. Татјана Росић, „Госпођица Иве Андрића: проблем фокализације и приступ 'субјект-позицији'“, *Наслеђе*, Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац, 2006,

¹ УДК - Универзална децимална класификација (налази се у библиотеци сваког факултета)

Кратко образложење теме (до 100 речи):

Тема представља компаративно проучавање књижевних репрезентација Балкана у путописним, мемоарским, епистоларно-романескним и есејистичким делима Ребеке Вест и Мери Е. Дарам, као англосаксонских ауторки модернизма, с једне, и Јелене Димитријевић и Јулке Хлапец Ђорђевић, као српских модернистичких списатељица, с друге стране. У фокусу истраживања је: 1) политика представљања и родног позиционирања Балкана у контексту постколонијалног дискурса европеизације/модернизације; 2) промена статуса женског ауторства у српској и енглеској књижевности модернизма и улога интимистичко-нефикционалних жанрова у тој промени; 3) процес конституисања децентрираног родног номадског субјекта кроз критичко сагледавање постојећих родних и политичких стереотипа Балкана као места измештености у односу на европску традицију фалоцентризма.

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Презиме и име кандидата: **Милошевић Марија**

Назив завршеног факултета: **Филолошки факултет Универзитета у Београду**

Одсек, група, смер: **енглески језик и књижевност**

Година дипломирања: **2003**

Назив магистарског рада, односно докторског студијског програма: **наука о књижевности**

Научно подручје: *Тема докторске дисертације припада научној области компаратистике (србистика-англистика), с једне стране, која подразумева интердисциплинарни истраживачки приступ тексту у контексту студија културе и рода, с друге.*

Година одбране: _____

Факултет и место: **Филолошко-уметнички факултет Универзитета у Крагујевцу**

Број публикованих радова: (навести референце за три најважнија рада кандидата из уже научне области из које је тема дисертације)

1. „Дестабилизација граница родног дискурса у делима Јелене Димитријевић и Јулке Хлапец-Ђорђевић“, зборник радова са II научног скупа младих филолога Србије, *Савремена проучавања језика и књижевности*, год. 2/ књ.2, Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац, 2011., стр. 201-208. (ISBN 978-86-85991-31-8; УДК 821.163.41.09; COBISS.SR-ID 513941678) - **M63**
2. „(Не)одржив културни хибрид Истока и Запада у романескном и епистоларном стваралаштву Јелене Димитријевић“, зборник радова, Пети међународни интердисциплинарни симпозијум *Сусрет култура*, књ.2, Филозофски факултет, Нови Сад, 1/12/2009., стр. 1239-1246. (ISBN 978-86-6065-043-8; УДК 821.163.41.09-3 COBISS.SR-ID 515514468) - **M63**
3. „Потрага за огледалом – оптичке метафоре у романима *Пето дете* и *Бен у свету*, Дорис Лесинг“, зборник радова са I научног скупа младих филолога Србије, *Савремена проучавања језика и књижевности*, књ.2, Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац, 2009., стр. 147-155. (ISBN 978-86-85991-17-2; УДК 821.111-31.09; COBISS.SR-ID 515603093) - **M63**

Назив и седиште организације у којој је кандидат запослен: _____

Гимназија "Светозар Марковић", Јагодина
Радно место: професор енглеског језика

ПОТВРЂУЈЕМО ДА КАНДИДАТ ИСПУЊАВА УСЛОВЕ УТВРЂЕНЕ
ЧЛ. ____ ЗАКОНА О ВИСОКОМ ОБРАЗОВАЊУ И ЧЛ. ____ СТАТУТА
УНИВЕРЗИТЕТА
У КРАГУЈЕВЦУ

У прилогу вам достављамо: - Извештај Комисије о оцени теме;

- Одлуку научно-наставног већа факултета о
одобравању теме за израду докторске дисертације

(место и датум)
ДЕКАН _____ ФАКУЛТЕТ

**ФИЛОЛОШКО УМЕТНИЧКИ
ФАКУЛТЕТ - КРАГУЈЕВАЦ**

ПРИМЉЕНО: 03. 05. 2012			
Орг. јед.	Б р о ј	Прилог	Вредност
01	1104		

**НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ ОДСЕКА ЗА ФИЛОЛОГИЈУ ФИЛОЛОШКО-
УМЕТНИЧКОГ ФАКУЛТЕТА
УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ**

Наставно-научно веће Одсека за филологију Филолошко-уметничког факултета Универзитета у Крагујевцу, нас је предложило (одлуком бр. 01-230/1), а Стручно веће за друштвено-хуманистичке науке Универзитета у Крагујевцу одржано 14. 02. 2012. именовало у Комисију за оцену подобности теме за израду докторске дисертације *Представљање Балкана у књижевности модернизма и родни номадски дискурс: Јелена Димитријевић, Јулка Хлапец Борђевић, Ребека Вест, Мери Едит Дарам* кандидаткиње *Марије Милошевић*. Имамо посебну част да, после увида у образложење предложене теме и у библиографију кандидаткиње, Наставно-научном већу Одсека за филологију Филолошко-уметничког факултета Универзитета у Крагујевцу поднесемо следећи

ИЗВЕШТАЈ

1. Кратка биографија кандидаткиње

Марија Милошевић је рођена у Јагодини 1979. Основну школу и гимназију завршила је у Јагодини, а на групи за енглески језик и књижевност Филолошког факултета у Београду (одељење у Крагујевцу) дипломирала је 2003. године, са просечном оценом 8.68. Радила је као наставник енглеског језика у Основној школи „Рада Миљковић“ у Јагодини у периоду од септембра 2003. до августа 2010. године. Од септембра 2010. године до данас ради у Гимназији „Светозар Марковић“ у Јагодини. 2008. године уписала је докторске студије – наука о књижевности на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу и у року положила све испите предвиђене планом и програмом докторских студија.

2. Наслов, предмет и хипотезе докторске дисертације

За израду докторске дисертације Марија Милошевић предлаже тему *Представљање Балкана у књижевности модернизма и родни номадски дискурс: Јелена Димитријевић, Јулка Хлапец Борђевић, Ребека Вест, Мери Едит Дарам*. Изражујући у *Образложењу* концепт свога рада на којем би се заснивало елаборирање предложене теме, Марија Милошевић за *предмет* своје тезе одређује, пре свега, компаративно проучавање књижевних репрезентација Балкана у контексту конституисања родних, номадских субјеката при преласку границе Исток – Запад кроз анализу путописних, мемоарских, епистоларних и есејистичких дела Ребеке Вест и Мери Е. Дарам с једне стране и претежно путописних, али и романескних и теоријских дела Јелене Димитријевић и Јулке Хлапец Борђевић с друге стране, уз поштовање разнородности и уочавање дихотомија међу самим представницама и енглеске и српске књижевности.

Као основне *хипотезе* истраживања Марија Милошевић наводи:

- 1) Корпус изабраних дела пре свега представља родно позиционирање представе о Балкану и дискурса европеизације Балкана што се показује анализом проучаваних дела кроз деконструкцију односа мушко-женско, европска жена – балканска жена у њима.
- 2) родно одређење појма „Балкан“ у корпусу изабраних текстова се у досадашњем проучавању Балкана репозиционира у контексту постколонијалних теорија обзиром на променљива и нестабилна схватања границе Исток – Запад.
- 3) поступци стереотипизације и аутостереотипизације у процесу стварања „националног идентитета“ су у функцији манипулације менталним представама у разумевању културолошке различитости.
- 4) фигурирање и третман интимистичких жанрова (путописи, писма, дневници) у категоријама фикционално/нефикционално је мимикрични начин партиципације у књижевном канону и начин освајања ауторских позиција које су, пре тога, ауторкама биле неприступачне.
- 5) промена статуса фигуре женског ауторства очигледна је и у српској и у енглеској књижевности модернизма, а потврђује се анализом поетичких аспеката, као и рецепције дела ауторки које се испитују у раду са посебним фокусом на утврђивање формалних, тематских, идеолошких сродности и разлика код поменутих српских и енглеских списатељица.
- 6) родни номадски субјект представљен у делима изабраних ауторки омогућава и захтева непрекидно критичко сагледавање постојећих родних и политичких стереотипа, конституишући Балкан као место измештености и субверзије у односу, како на западну европску традицију, тако и на традиционално фалочентрично тумачење сопствене херојске прошлости српске националне заједнице.

3. Подобност кандидата

Поред тога што је успешно завршила другу годину (четврти семестар) Докторских студија из књижевности и тиме стекла неопходне услове за пријаву докторске дисертације, Марија Милошевић је учествовала на научним скуповима и објављивала радове у часописима и зборницима са научних конференција.

Кандидаткиња Марија Милошевић је до сада са рефератима учествовала на укупно шест научних скупова, међународних и домаћих, и то:

1. „Потрага за огледалом - оптичке метафоре у романима *Пето дете* и *Бен, у свету* Дорис Лесинг“, усмено излагање на I научном скупу младих филолога Србије *Савремена проучавања језика и књижевности* (Крагујевац, 14. 2. 2009.)
2. „(Не)одржив културни хибрид Истока и Запада у романескном и епистоларном стваралаштву Јелене Димитријевић“, усмено излагање на Петом међународном интердисциплинарном симпозијуму *Сусрет Култура*, Филозофски факултет (Нови Сад, 01. 12. 2009.)
3. „Дестабилизација граница родног дискурса у делима Јелене Димитријевић и Јулке Хлапец-Ђорђевић“, усмено излагање на II научном скупу младих филолога Србије *Савремена проучавања језика и књижевности* (Крагујевац, 06.03.2010.)

4. „Стереотипизација и мимикризација у делима Јелене Димитријевић и Стевана Сремца“, усмено излагање на Мултидисциплинарној конференцији *Језик, књижевност, промене*, Филозофски факултет (Ниш, 24. 04. 2010.)
5. „Трансформација стереотипа балканске жене у књижевним опусима Ј. Димитријевић и С. Сремца“, усмено излагање на II научном скупу младих филолога Србије *Савремена проучавања језика и књижевности* (Крагујевац, 12.03.2011.)
6. “The Balkans: The European border between fiction and reality”, The 9th International Conference “*Language, literature and cultural policies*”, *Centres and (Ex-) Centricities*, (Craiova, 13.11.2010.)

Кандидаткиња Марија Милошевић је до сада објавила четири научна рада у зборницима и часописима, а један је прихваћен за штампу:

1. „Потрага за огледалом – оптичке метафоре у романима *Пето дете* и *Бен у свету*, Дорис Лесинг“, зборник радова са I научног скупа младих филолога Србије, *Савремена проучавања језика и књижевности*, књ.2, Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац, 2009., стр. 147-155.(ISBN 978-86-85991-17-2; УДК 821.111-31.09; COBISS.SR-ID 515603093) - **M63**
2. „Трансцендентални искорак у поезију“, *Узданица: часопис за књижевност, уметност и педагошке науке*, год.IV, бр.2, новембар 2009., стр. 89-99. (ISSN 1451-673X; УДК 89.09-1; 821.111(73).09; ИД БРОЈ 171631884; COBISS.SR-ID 110595084) – **M52**
3. „Дестабилизација граница родног дискурса у делима Јелене Димитријевић и Јулке Хлапец-Ђорђевић“, зборник радова са II научног скупа младих филолога Србије, *Савремена проучавања језика и књижевности*, год. 2/ књ.2, Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац, 2011., стр. 201-208.(ISBN 978-86-85991-31-8; УДК 821.163.41.09; COBISS.SR-ID 513941678) - **M63**
4. „(Не)одржив културни хибрид Истока и Запада у романескном и епистоларном стваралаштву Јелене Димитријевић“, зборник радова, Пети међународни интердисциплинарни симпозијум *Сусрет култура*, књ.2, Филозофски факултет, Нови Сад, 1/12/2009., стр. 1239-1246.(ISBN 978-86-6065-043-8;УДК 821.163.41.09-3 COBISS.SR-ID 515514468) - **M63**
5. „Трансформација стереотипа балканске жене у књижевним опусима Ј. Димитријевић и С. Сремца“, Зборник радова са III научног скупа младих филолога Србије, *Савремена проучавања језика и књижевности*, одржаног 12.03.2011. Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац (у штампи) - **M63**

У својим радовима, кандидаткиња је користила савремену, постструктуралистичку и постмодернистичку књижевнотеоријску методологију, са акцентом на начин конституисања родно и културолошки обележених идентитета модернистичког периода. Показала је висок степен проницљивости у интерпретацији и препознавању културолошких модела са аспеката (ауто)стереотипизације, модификације и мимикрије друштвено, географски и традицијом наметнутих норми и вредносних образаца као најделотворнијих механизма формирања и одрживости "субјект народа".

4. Преглед стања у подручју истраживања

Иако се „међу британским путописцима који су обилазили југоисточну Европу у првој половини двадесетог века, Мери Едит Дарам и Ребека Вест обично помињу као списатељице које су предњачиле у настојањима да се балканско полуострво и његови народи „објасне“ читаоцима са енглеског говорног подручја“ (Весна Голдсворти) обимнија студија о овим списатељицама у нашем научном окружењу није спроведена. О изостанку интересовања за проучавање њиховог стваралаштва сведочи не само мали број радова написаних о њиховом делу (Растовић, Александар, "Ребека Вест: Црно јагње и сиви соко, Моно и Манана, Београд, 2004, 918.", *Историјски часопис*, no. 52, pp. 429-432, 2005; Растовић, Александар, "Мери Дарам о Србима", *Историјски часопис*, no. 51, pp. 129-155, 2004.; Растовић, Александар, "Два британска погледа на Србију у Првом балканском рату", *Зборник Матице српске за историју*, no. 77-78, pp. 101-112, 2008.; Растовић, Александар, "Британски путописци у Србији почетком XX века", *Зборник Матице српске за историју*, no. 65-66, pp. 103-121, 2002.; Гавриловић, Косара, *Ребека Вест и Гавриловићи*, Жагор, Београд, 2008; Кокир, Зорана, "Новије књиге о британским путописцима по јужнословенским крајевима - објављене од 1989. до 1999. године", *Зборник Матице српске за књижевност и језик*, vol. 47, no. 2-3, pp. 449-459, 1999.; Игњачевић, Светозар, *Земља чуда у изломљеном огледалу: модерни британски писци и југословенска тематика*, DBR International Publishing, Београд, 1994.; Petković, Nataša, *Britanci o Srbiji 1900. – 1920.*, *Zadužbina Andrejević*, 1996.), већ и невелики број самих преведених дела. Једина преведена књига Мери Едит Дарам доступна читаоцима на српском језику *Кроз српске земље* појављује се 1997. године, након око сто година закашњења. Сличне „судбине“ је и круцијално дело Ребеке Вест, обиман путопис *Црно јагње и сиви соко*, са поднасловом *Путовање кроз Југославију*, чије је интегрално издање на српском језику постало доступно тек 2004. године, односно више од педесет година након објављивања на енглеском језику. Неопходност подробнијег изучавања дела наведених ауторки се намеће из свега претходно наведеног, а додатно завређује пажњу уколико се има у виду различито и опречно у сагледавање и "тумачење" Балкана и балканских народа код ових британских ауторки. С друге стране, културолошки раритет који собом носе дела Јелене Димитријевић, како бројни путописи и епистоле из далеких земаља (*Писма из Индије*, *Писма из Мисира*, *Седам мора и три океана: путем око света*, *Нови свет или у Америци годину дана*.) тако и нарочито специфична сведочанства о боравку у турским харемима на Балкану (*Писма из Ниша о харемима*, *Писма из Солуна*, *Нове*) отварају простор за истраживање „слика“ о другом, али и о сопственом народу из балканске перспективе, што је донекле истражено у радовима невеликог броја аутора (Слободанка Пековић, Светлана Слапшак, Марголзата Филипек, Магдалена Кох, Силија Хоксворт), али не и критички сагледано из перспективе компаративне анализе са жанровско-тематски блиским делима предложених британских списатељица. О Јулки Хлапец-Ђорђевић излишно је, пак, и говорити са аспекта рецепције њеног стваралаштва будући да, како напомиње Светлана Слапшак у једном од ретких радова о овој ауторки, она „није имала посебне тешкоће ни да објављује своје феминистичке есеје и своју литературу“ пошто њена „права скандалозна историја почиње њеним потпуним искључивањем (...) из сваког литерарног и хуманистичког разматрања блиске прошлости, и њене улоге у тој прошлости“. Ипак, родно позиционирање књижевног и теоријског рада ове ауторке као и њена измештеност из примарног културолошког окружења (највећи део живота провела је у Чехословачкој) пружају материјал како за ново преиспитивање фигуре женског ауторства на Балкану тако и за начин сазнавања културолошких епистема које се конституишу у преласку границе Исток-Запад.

5. Значај и циљ истраживања са становишта актуелности у одређеној научној области

Предложена тема кандидаткиње Марије Милошевић – *Представљање Балкана у књижевности модернизма и родни номадски дискурс: Јелена Димитријевић, Јулка Хлапец Ђорђевић, Ребека Вест, Мери Едит Дарам* – у себи носи значајне истраживачке потенцијале, па би књижевнотеоријско и културолошко истраживање предложене теме допринело тумачењу, испитивању, разумевању, померања симболичке и фактичке границе Исток - Запад. Зато је први циљ истраживања реконструкција „слика“ о Балкану и реконструкција „слика“ са Балкана прве половине двадесетог века на основу тога како је он виђен споља (Мери Едит Дарам, Ребека Вест) и изнутра (Јелена Димитријевић, Јулка Хлапец-Ђорђевић). Даље, компаративно проучавање наведених дела значајно је са аспекта упоређивања различитих епистема, начина сазнавања који подразумевају своју сазнајну перспективу као норму објективности. Актуелност предложене теме огледа се, пре свега, у имаголошком смислу као „извор информација“ о припадницима других, страних народа градећи јединствен семантички простор, поље знакова и кодова за тумачење другог етничитета преко „имица“ или слика, често стереотипних, створених о њему. Зато би се анализи ових текстова приступило истовремено и у односу на контекст настанка и у односу на контекст интерпретације. У складу са савременим књижевнотеоријским тенденцијама студија културе и рода, предложеним истраживањем се актуелизује и ставља акценат на испитивање номадског, интелектуалног путовања на које су се упутиле све четири списатељице и на коме су, несумњиво, све биле суочене са преиспитивањем родно додељених улога и позиција, културолошким разликама и универзалијама „женског искуства“ и на коме су постављајући и прелазећи границе „Другости“ на различите начине фигурирале као вектори промене и побуне против фалоцентричког модуса мишљења. На тај начин стваралаштво поменутих ауторки се може и „политички“ локализовати као говорни положај различит од маскулиног, којим се редефинише и само-рефлексивно анализира поље полне разлике, са кога се делује у смислу критике дискурса моћи и који уједно пружа и документ и изазов феминистичкој теорији и тумачењу.

6. Веза са досадашњим истраживањима

На основу увида у досадашња истраживања дела поменутих аутора (Ребека Вест, Мери Едит Дарам, Јелена Димитријевић, Јулка Хлапец Ђорђевић) може се рећи да су она и фрагментарна и недовољно проучена. Оскудан број радова домаћих аутора који се тичу, пре свега, енглеских списатељица даје разлог за њихово обимније проучавање и вредновање у односу на савремене токове књижевно-теоријске мисли и пружа ретку могућност отварања неистраженог подручја истраживања у књижевности. То, међутим, не умањује значај постојећих радова у којима се и скреће пажња на неопходност њиховог поновног промишљања. Управо радови Весне Голдсворти, Светлане Слашпак, Магдалене Кох, Силије Хоксворт и других указују на значај и могућности анализе дела ових ауторки коришћењем културолошких и постструктуралистичких (нарочито постколонијалних и феминистичких) метода истраживања.

С тога би се даља истраживачка позиција заступала у контексту следећих поставки:
1) анализа и деконструкција специфичних, родно одређених „слика“ о Балкану и са Балкана у првој половини двадесетог века које настају као резултат културолошког измештања и конституисања родних номадских субјеката у делима изабраних ауторки.

Један од циљева ове анализе јесте ререфинисање и поновно промишљање комплексности односа Балкана и Европе, у контексту постколонијалних и родних теорија; 2) у оквиру испитивања постколонијалних и колонијалних стратегија моћи за циљ рада је постављено и расветљавање статуса женског ауторства у оквиру тих стратегија, као и дихотомија женског/мушког ауторства у оквиру које се женско ауторство може посматрати као колонизовани, подређени члан дихотомије који тежи еманципацији 3) у складу са овим циљем изузетно је битно утврђивање културолошких специфичности положаја двоструке маргинализације балканске жене у референтном оквиру бинарних категорија мушко/женско и европска жена/балканска жена, где би се кроз примену и критичко сагледавање феминистичких ставова изложених у делима поменутих списатељица утврдило у којој мери и на који начин феминистички дискурси са Балкана кореспондирају са феминистичким ставовима који се препознају на Западу, с једне стране, а у којој мери ти ставови представљају врсту скривеног колонијалног дискурса, с друге стране.

7. Методе истраживања

Из наведене радне литературе и концепције рада може се закључити да ће при изради тезе Марије Милошевић бити коришћен аналитичко-синтетички компаративистички методолошки приступ интердисциплинарног типа Теоријски оквир рада формираће се коришћењем компаративних приступа (имаголошког, интерлитерарног, интеркултуролошког) у комбинацији са културолошким и постструктуралистичким теоријама књижевног текста, са посебним фокусом на постколонијалним, феминистичким и жарновско-нараторолошким изучавањима.

8. Очекивани резултати докторске дисертације

Дисертација Марије Милошевић *Представљање Балкана у књижевности модернизма и родни номадски дискурс: Јелена Димитријевић, Јулка Хлапец Ђорђевић, Ребека Вест, Мери Едит Дарам* требало би да протумачи, образложи и докаже следеће очекиване резултате истраживања:

- 1) утврђивање ауторске позиције би, започето са нараторолошком анализом, резултирало расветљавањем статуса путописног и епистоларног жанра у односу на категорије фикционално/нефикционално. Тачније, приступили бисмо тражењу одговора на питања: да ли је под велом нефикционалности путописног и епистоларног жанра икако могуће реконструисати оно што би се односило на „објективну стварност“ или свет изван књижевног дела? На који начин списатељице конструишу путописну „стварност“ која им је културолошки и епистемолошки далека и неразумљива? На којим су културолошким и идеолошким претпоставкама засновани њихови конструкти?
- 2) разумевање и профилисање границе Исток- Запад у предложеном корпусу водило би, у складу са реториком колонијалног дискурса, препознавању носиоца колонијалне стратегије (посебно у делима енглеских списатељица). Важан аспект истраживања обухватало би и разматрање опречних ставова Ребеке Вест и Едит Дарам у односу на српски народ (критичке студије оцењују рад Ребеке Вест као изразито просрпски оријентисан, док се стваралаштво Едит Дарам често оцењује као антисрпско, тачније проалбанско).

- 3) покретање питања везанх искључиво за женско ауторство у периоду српске модерне (оно што Магдалена Кох назива „генолошким пактом“), то јест на који начин можемо разумети употребу интимистичких жанрова (писма, путописи, дневници) у којима су се ауторке српске модерне највише „опробавале“? Да ли су се ауторке које овде испитујемо уклопиле или изневериле традицијом наметнут хоризонт очекивања везан за женску књижевну фигуру или је пак изражавање кроз интимистичке жанрове заправо улазак „на мала врата“ у свет књижевне репрезентације и препознавања?
- 4) начини представљања и самопредстављања „националног идентитета“ у анализираном корпусу водили би испитивању стереотипизације и аутостереотипизације, уз тежњу да се преиспита двосмеран процес формирања есенцијализованох слика о Балкану као европском „другом“, али и избегне замка њихове реафирмације.
- 5) у којој мери феминистички дискурси са Балкана кореспондирају са феминистичким ставовима који се препознају на Западу. Изразито интересовање за начин живота и положај у друштву балканске жене и у делима Јелене Димитријевић и Јулке Хлапец-Ђорђевић, као и ишчитавање ових елемената у паралелном корпусу енглеских књижевница, доводи нас до питања двоструке маргинализације балканске жене кроз моделе свог и туђег гледишта као и до лоцирања балканских жена у односу на своје сународнице и странкиње. У овом контексту би се разматрао и допринос и виђење развоја феминизма који Јулка Хлапец-Ђорђевић даје кроз своје теоријско дело *Студије и есеји о феминизму*.
- 6) питање функционисања фемининих, али и маскулиних субјективитета у оквиру окоштаних патријархалних модела, што је готово свеprisутна слика репрезентације балканских друштава и можда најјаче поље деловања стереотипних представа о мушком као примитивном и насилном које се јавља неодвојиво од женске виктимизације. С тога би задатак овог дела истраживања био да расветли положај и третман категорија мушко/женско код поменутих ауторки.
- 7) насупротив перформативне снаге стереотипа разматрало би се и постојање трансгресије као „прекорачења материјалних, друштвених, симболичких граница, кршење табуа, излазак ван граница себе и својих могућности“ (Козиелецки). Трансгресија је у случају све четири ауторке пре свега родно обележена, па би се на њу гледало као на родно прекорачење, тј. на прекорачење родно наслеђених граница и родно додељених улога.
- 8) посебно питање тицало би се еротизације културе Запада и свеprisутне тежње за еманципацијом Балкана/ца у настојању за запоседањем културне хегемоније. Ово стање „еурофанатизма“ потпомогнуто процесом сопствене маргинализације резултира низом хибридних књижевних репрезентација, системом „гнездећих оријентализама“ (Бакић-Хејден) као и отварањем простора за истраживање онога што Мајкл Херцфелд назива „културном интимношћу“ под којом се подразумевају „аспекти културног идентитета који се сматрају извором спољашње непријатности, али истовремено пружају члановима заједнице осећај сигурности због припадности друштву, осећај присности с основама моћи који обесправљеним људима у једном тренутку може дозволити извештан степен креативне непослушности, а већ у следећем допринети успешном застрашивању“.

9. Оквирни садржај дисертације

Дисертација *Представљање Балкана у књижевности модернизма и родни номадски дискурс: Јелена Димитријевић, Јулка Хлапец Ђорђевић, Ребека Вест, Мери Едит Дарам Марије Милошевић* требало би да садржи следећа поглавља:

1. Увод
2. Методе и циљ рада
3. Женско ауторство и статус путописног и епистоларног жанра у модернизму
4. Откривање Балкана у књижевности модернизма (анализа наведених дела)
5. Стереотипизација и манипулација стереотипним представама (анализа наведених дела)
6. Конституисање женских и мушких субјективитета (анализа наведених дела)
7. Двострука маргинализација балканске жене (анализа наведених дела)
8. Еманципација и еротизација културе Запада (анализа наведених дела)
9. Закључак
10. Списак коришћене литературе: примарне и секундарне, опште и посебне

10. Подаци о ментору

Ментор при изради докторске дисертације Дубравке Ковачевић биће проф. Др Тајјана Росић Илић, доцент на Факултету за медије и комуникације Универзитета Сингидунум у Београду где предаје више предмет како на основним (*Увод у теорију медија, Медији и репрезентација, Производња ауторства*) тако и на мастер студијама (*Критичке студије медија и глобални контекст, Глобални медији и култура отпора*). Од 1989. до 2007 била је стални сарадник на пројектима Института за књижевност и уметност у Београду – прво у звању истраживача сарадника (пројекти „Српска књижевна критика“ и „Српска књижевност двадесетог века“) а потом у звању научног сарадника на пројект „Савремене књижевне теорије и њихова примена“. Од октобра 2007. године је предавач на Факултету за медије и комуникације Универзитета Сингидунум и спољни сарадник Института за књижевност и уметност са којим је сарадњу наставила и у текућем пројектном циклусу. Предавачица је и сарадница Центра за родне и женске студије при Факултету политичких наука Универзитета у Београду од 1998 године. Била је предавачица ААОМ-а у Београду од 1999-2001. године и уредница у издавачкој кући Стубови културе од 1996. до 2000. Године. У току докторских студија била је стипендиста Централно-европског универзитета и Фонда за отворено друштво у Будимпешти, Мађарска, где је адимила на својој докторској тези из српске књижевности двадесетог века са посебним фокусом на савремене студије културе и рода. Учествовала је у пројектима *Civic Education Project* (2004/05) и *Academic Fellowship Program* (2005/06) посвећеним развијању високог школства у региону и новим начинима истраживачког рада. Учесница је и ауторка бројних пројеката, семинара, конференција и радионица посвећених проблемима савремене културне, медијске и родне политике. Као резултат нових, интердисциплинарно профилисаних научно-истраживачких интересовања пише бројне текстове и студије у којима се традиција српске књижевности деветнаестог и двадесетог века редефинише, проблематизује и актуелизује. Новим начинима афирмације српске књижевности бави се и током свог интезивног књижевно-критичког рада у часопису „Реч“ (1996-2000.) и као уредница издавачке куће „Стубови културе“ (1996-2000) као и ауторка низа пројеката у којима се српска књижевна сцена проучава у регионалном контексту попут регионалне радонице „Моја приватна Европа“ одржане у Културном центру Београда 2000. године те

међународног скупа "Predstavljanje rodnih identiteta u književnostima i kulturama jugoistočne Evrope" одржаног у Институту за књижевност и уметност у Београду 2007. године.

Аторка је монографија: *Mit o savršenoj biografiji: Danilo Kiš i figura pisca u srpskoj kulturi* (Institut za književnost i umetnost, Beograd, 2008), *Произвољност дневника: романтичарски дневник у српској књижевности* (Институт за књижевност и уметност, Београд, 1994) уредница зборника *Теорије и политике рода, родни идентитети у књижевностима и kulturama Balkana i jugoistočne Evrope* (Institut za književnost i umetnost, Beograd, 2008), антологијског избора из савремене српске прозе *Bizarni raskazi* објављеног на македонском језику (Magor, Skoplje, 2002) као и бројних студија и есеја из области теорије српске књижевности и културе од којих су неки преведени и на стране језике.

Наводимо неколико библиографских јединица проф. др Татјане Росић Илић које припадају проблематици коју обухвата теза Данке Ковачевић:

1. Tatjana Rosić, „Kanon i (trans)rodnost“, *ProFemina*, Beograd, br. 53, 2010, str. 223-331. (UDK 82+396 / ISSN 0354-5954) M53
2. Tatjana Rosić, „Постмодернизам, српска књижевна критика и распад Југославије“, *Књижевна историја*, Београд, 2009, год. XLI, бр.137-138, стр. 203-213. (ISSN 0350-6428 / УДК 821.163.41.09(091) Палавестра П. / COBISS.SR-ID 168513804) M24
3. Tatjana Rosić, „Једва за данас, а никада за сутра“, *Градина*, Ниш, 2009, год. XLV, бр. 29-30, стр. 32-39. (ISSN 0436-2616. / УДК 82 / COBISS.SR-ID 169108492) M53
4. Tatjana Rosić, „Какво нам је писање потребно?“, *Књижевност*, Београд, 2008, год. 63, књ. 123, бр. 3, стр. 231-235. (ISSN 0023-2408. / УДК 808.1 / COBISS.SR-ID 153493260) M53
5. Tatjana Rosić, „Госпођица Иве Андрића: проблем фокализације и приступ 'субјект-позицији'“, *Наслеђе*, Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац, 2006, бр. 4., стр. 39-54. (ISSN 1820-1768 / UDK 821.163.41-31.09 Andrić I. / COBISS.SR ID 513835925) M51
6. Tatjana Rosić, „Пијавице у тами идиотске ноћи“, *Градац*, Чачак, 2005, бр. 156, година 31, стр. 132-136. (ISSN 1452-2950 / UDK 821.163.41.09-31 Albahari D. / COBISS.SR ID 129135628) M53
7. Tatjana Rosić, „Писати оца“ у: *Споменица Данилу Кишу*, зборник радова, уредник др Предраг Палавестра, САНУ, Београд, 2005, стр. 131-154. (ISBN 86-7025-392-5 / UDK 821.163.41.09-31 Kiš D.) M14
8. Tatjana Rosić, „Kako postati – sin?“, *ProFemina*, Beograd, 2004, br. 35-36, str. 79-91. (ISSN 0354-5954 / UDK 82.163.41-4(082.24) M53
9. Tatjana Rosić, „Žena-pisac: kiborg u srpskoj književnosti?“, u: *Теорије и политике рода, родни идентитети у књижевностима и kulturama Balkana i jugoistočne Evrope*, Godišnjak Institut za književnost i umetnost, 22. Serija C, Teorijska istraživanja; knj. 12, međunarodni zbornik radova, uredila Tatjana Rosić, Institut za književnost i umetnost, Beograd, 2008, str. 11-27. (ISBN 978-86-7095-145-7 / UDK 821.163.41-055.2:929,141.72) M14

10. Татјана Росић, „Два 'не' у српској књижевности: Софка Боре Станковића и Фата Иве Андрића“, у: *Српски језик, књижевност, уметност*, књ. 2: *Интеркултурни хоризонти: Јужнословенске/европске парадигме*, ур. Драган Бошковић, Крагујевац, ФИЛУМ / Скупштина града Крагујевца, 2009, стр. 97-110. (ISBN 978-86-85991-14-1 / УДК 821.163.41-31.09 Станковић Б., 821.163.41-31.09 Андрић И.)

M14

Све наведено препоручује проф. др Татјану Росић Илић као компетентног ментора за предложену тему докторске дисертације *Представљање Балкана у књижевности модернизма и родни номадски дискурс: Јелена Димитријевић, Јулка Хлапец Ђорђевић, Ребека Вест, Мери Едит Дарам* Марије Милошевић.

11. Научна област дисертације

Тема докторске дисертације припада научној области *компаратистике (србистика-англистика)*, с једне стране, која подразумева *интердисциплинарни истраживачки приступ тексту у контексту студија културе и рода*, с друге.

12. Научна област чланова комисије

Будући да тема докторске дисертације Марије Милошевић подразумева компаративно подручје, чланови комисије су из одговарајућих области: ужа научна област редовне професорке Владиславе Гордић Петковић је *Енглеска и америчка књижевност* а ванредног професора др Драгана Бошковића *Српска књижевност*.

Проф. др Владислава Гордић Петковић је редовна професорка енглеске и америчке књижевности на Филозофском факултету у Новом Саду, где држи курсеве из области шекспирологије, родних студија и теорије англоамеричке прозе. Бави се књижевном теоријом и историјом, књижевном критиком, публицистиком и превођењем са енглеског. Објавила је девет књига: монографије *Синтакса тишине: поетика Рејмонда Карвера* (1995) и *Хемингвеј: поетика кратке приче* (2000); збирке научних студија и есеја посвећених англоамеричким и српским прозним ауторкама – *Кореспонденција: токови и ликови постмодерне прозе* (2000), *На женском континенту* (2007), *Мистика и механика* (2010); књижевне критике и есеји сабрани су у књигама *Виртуелна књижевност* (2004), *Виртуелна књижевност 2: књижевност, технологија, идеологија* (2007), *Књижевност и свакодневица* (2007) и *Форматирање* (2009). Владислава Гордић Петковић је главна и одговорна уредница библиотеке Прва књига Матиде српске и члан редакције часописа за преводну књижевност *Мостови*.

Професор др Драган Бошковић, је ванредни професор за српску књижевност на Филолошко-уметничком факултету Универзитета у Крагујевцу. Објавио је две научне монографије, преко четрдесет научних радова, више од двадесет научних и књижевних критика, приредио 5 књига/зборника, учествовао на преко тридесет научних скупова, округлих столова и трибина у земљи и иностранству.

Закључак и предлог

На основу свега наведеног, као нужан закључак следи да је тема *Представљање Балкана у књижевности модернизма и родни номадски дискурс: Јелена Димитријевић, Јулка Хлапец Ђорђевић, Ребека Вест, Мери Едит Дарам Марије Милошевић* као теоријски озбиљно профилисана, актуелна, значајна и недовољно неистражена подобна за обраду у докторској дисертацији. Већ самим тим што је успешно завршила чеврти семестар Докторских студија из књижевности, Марија Милошевић испуњава законом предвиђене услове за пријаву докторске дисертације. Осим тог формалног услова, кандидаткиња је својим научним радовима потврдила да испуњава и научне услове прописане *Правилником о пријави, изради и одбрани докторске дисертације Универзитета у Крагујевцу*. Образложење њене докторске дисертације указује, такође, да је реч о раду оригиналном, јасно конципираног плана и хипотеза, добро дефинисаних проблемских целина, адекватно изабране научно-теоријске методологије, са списком литературе који потврђује академску извршност кандидата и његову високу упућеност у стање у изабраној истраживачкој области.

Због свега наведеног, Комисија са одговорношћу препоручује Наставно-научном већу Одсека за филологију Филолошко-уметничког факултета Универзитета у Крагујевцу да *Марији Милошевић* одобри за израду докторске дисертације тему *Представљање Балкана у књижевности модернизма и родни номадски дискурс: Јелена Димитријевић, Јулка Хлапец Ђорђевић, Ребека Вест, Мери Едит Дарам*.

КОМИСИЈА:

-
1. Др Татјана Росић Илић (менторка), доценткиња
Ужа научна област: *Семиологија културе*
Факултет за медије и комуникације Универзитета
Сингидунум, Београд
-
2. Др Владислава Гордић Петковић, редовна
професорка
Ужа научна област: *Енглеска и америчка
књижевност*
Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду
3. Др Драган Бошковић, ванредни професор
Ужа научна област: *Српска књижевност*
Филолошко-уметнички факултет Универзитета у
Крагујевцу